

wspólnie działania nie przekonywała nas o pewnym oznaczonym planie poruszeń i o jednostajności w kierunku. W każdym atoli razie widoczne jest, że agitatorowie działali z bezprzykładną lekkomyślnością i poświęcili z nadzwyczajną bezwzględnością imię i krew, honor i swobodę tej nadzwyczaj małej mniejszości narodu polskiego, która była tyle nierozważną, że dała się wciągnąć w niefortunne plany komitetu rewolucyjnego. Liczne skazówki zdają się dowodzić, że przekonanie to przemaga we wszystkich umiarkowanych sferach polskich i że głównie w Warszawie wzięło górę.

Jest bezwzględnie znaczna liczba pesymistów, którzy utrzymują, że powstanie zostało wywołane pomimo, iż przywódcy mieli przeświadczenie, że zostanie niebawem przytłumione, oraz że wybuchło jedynie dla obalenia rozpoczętego przez Namiestnika i Włopoloskiego dzieła pojednania, dla podtrzymania nienawiści i dla zachęcenia ludności do stawiania stałego oporu polityce pojednawczej. Smutnym byłoby widzieć, iżby podobne zamiary istniały. Nie podobna dać narodowi polskiemu radę gorszą nad tę, ażeby żywił wечно rozdzielenie pomiędzy sobą a mocarstwami, na terytorjum których mieszka rozproszony, a byłoby to największą nieroztropnością narządzić życie i szczęście tysięcy na niezawodną zgubę, byle rozdzielenie to utrzymać i wzmacniać stale na nowo.

Na podstawie wiadomości, dotąd nam znanych, nie przywiązujemy do rozruchów w Polsce najmniejszego międzynarodowego znaczenia politycznego; ubolewamy nad nimi jedynie w interesie samej Polski i ludności polskiej.

Anglija.

London 28 Stycznia. O stanie najbardziej oddalonych kolonij angielskich, mianowicie w Kolumbii angielskiej i w Bancouvers Island na zachodnich brzegach Ameryki północnej, *Times* podaje wiadomości nadzwyczaj urozmaicone, które zdaniem tego dziennika rzucają na osady angielskie więcej światła niż cienia. Widoczny jest tam ciągły wzrost pomysłowości i postęp, tak iż spoglądając na to mieszkancy Kalifornii i Oregonu muszą z smutkiem przypominać sobie ogromne zmiany, zaszły u nich w ciągu dwóch lat pełnych błędów i przestępstw. Do niedawnego czasu Ameryka obowiązaną była obrymym swym postępem tej okolicy, że chciały przyjmowała wszystko dobre, ze starego świata przychodzące. Mała armja, niewielka flota, umiarkowane podatki i naturalne bogactwa kraju — wszystko to razem wzięte przyczyniało się do jej pomysłowości. Obecnie wszystko inną przybrało postać. Armja w Ameryce północnej jest największa w świecie, flota najliczniejsza, a podatki i długi doszły do niesłychanych rozmiarów. Dodac tu jeszcze należy, że nawał emigracji, zdążający poprzednio do Ameryki północnej, zwrócił się obecnie w inną stronę. Przyczyna coraz bardziej malejącej liczby mieszkańców jest nie sama tylko wojna, lecz także wstrzymanie się emigrantów od osiedlania się tam.

Wyszła wczoraj z druku wielka księga niebieska parlamentarna, obejmująca dane statystyczne dotyczące handlu Wielkiej Brytanii w r. 1861. Przywóz wyniósł w pominięciu roku przeszło 217 milionów, a wywóz przeszło 159 milionów fun. ster. W roku zaś 1860 przywóz wynosił przeszło 210 milionów, a wywóz przeszło 164 miliony fun. ster.

Księża Walji przyjął zaproszenie na uroczystość odsłonięcia pomnika postawionego dla uwiecznienia pamięci o wystawie z 1851 r. Odsłonięcie tego pomnika mieć będzie miejsce 5-go Lutego, w rocznicę otwarcia ogrodów Horticultural-Society, w których pomnik został wzniesiony.

London 29 Stycznia. Ze Francja czyni nowe usiłowania pośredniczenia pomiędzy obu z tamtej strony Atlantyku wojującymi stronami, okazuje się z depezy posłanej przez p. Droyen de Lhuys panu Mercier. Zdaje że w Paryżu otrzymują wcale inne niż tu wiadomości o usposobieniu opinii publicznej w Stanach Zjednoczonych, i dla tego być może iż gorliwie Francji w ustaleniu pokoja w dawnej unji amerykańskiej uwieczniona zostanie powodem. Nie ulega wątpliwości, że i rząd angielski cieszyłby się mocno z ukończenia wojny w Ameryce, lecz zachowa na teraz postawę wyczekującą, tem bardziej, że skutkiem ostatniego kroku prezidenta Lincolna w kwestji niewolnictwa, porozumienie się z południem bardziej jeszcze utrudnione zostało. Pomimo to lord Cowley upoważniony został do oświadczenia panu Droyen de Lhuys, że rząd angielski mocno się cieszyć będzie, jeżeli propozycje francuzkie będą w Waszyngtonie przyjęte. P. Slidell przeciwnie miał oświadczyć Cesarzowi, iż ma bezpośrednio ze Stanów połnocnych wiadomości, pozwalające twierdzić, że pośrednictwo francuzkie ma wszelkie widoki powodzenia.

O wyż wspomnianej depezy p. Droyen de Lhuys, posłanej do Waszyngtonu, *Times* powiada, że nie będzie miała powodzenia.

Austria.

Wiedeń 30 Stycznia. Z pewnego źródła potwierdza się wiadomość, że kanclerz nadworny węgierski pracuje niezmiernie około przywiezienia do skutku swego planu uorganizowania osobnego gabinetu węgierskiego. Jedną przez *Wanderera* podawana kwestja różni się od wiadomości powszechnie w tym względzie powtarzanych, gdyż pismo powyższe twierdzi, że hr. Forgacs jest owszem przeciwny utworzeniu osobnego ministerstwa węgierskiego (bez wydziałów wojny i skarbu), podczas gdy hr. Apponyi w tym duchu pracuje i zamierza w razie niepowodzenia podać się do dymisji z posady sędziego kurjalnego.

Co do wprowadzenia w Węgrzech niemieckiego kodeksu handlowego, kurja królewska otrzymała polecenie opracowania planu opartego na dotychczasowych naradach. Sekretarzowi nadwornemu Hegedts powierzony został przekład kodeksu na język węgierski.

Walka pomiędzy dziennikami austriackimi i węgierskimi w kwestji węgierskiej co-

raz bardziej się wzmacnia. Zasady z których oba stronnictwa wychodzą, są tak między sobą sprzeczne, że porozumienie się w tym względzie jest trudne. Węgrzy zbyt wiele wagi przywiązują do twierdzeń niektórych gazet wiedeńskich, uchodzących w ich oczach za obiektywne, podczas gdy tak nie jest. Obecnie zapewniają, że sejm chorwacki zwołany zostanie przed węgierskim i że w związku z tem pozostaje powołanie do Wiednia bana Sokcewicza.

Zapewniają, że rodzina cesarska zamierza sprzedać swój zamek rodzinny Habsburg, położony w kantonie Argowji.

Wiedeń 31 Stycznia. W wielkim księstwie Siedmiogrodzkiem, znacznemu dominium w okręgu Kronsztadzkiem, zaludnionemu po większej części przez rumunów, wcielono zostanie do powiatu Fogarskiego.

Naród saski wielkiego księstwa Siedmiogrodzkiego sposobi się do wyboru nowego hrabiego swego uniwersytetu. Odłak prawo do tego wyboru zostało narodowi saskiemu znowu przyznane, zawarto kompromis, na mocy którego Hermanstadt, z liczby sześciu zaproponowanych sobie kandydatów, przedstawia monarche trzech, przyczem zwykłe pierwsze na liście stojący otrzymuje od cesarza godność hrabiego narodu saskiego; wyjątkowo atoli przy ostatnim wyborze zatwierdzony został w tej godności drugi kandydat, zmarły niedawno baron Salmen, a p. Rosenfeld, będący na teraz radcą tajnym, został ominięty; rząd atoli oświadczył, że odstąpił od uswieconego tradycją zwyczaju z tego powodu, że miał zamiar powołać p. Rosenfelda na inne ważne stanowisko. Hrabia narodu saskiego jest zarazem sędzią królewskim w Hermansztadzie i radcą zarządu krajowego w Klausenburgu.

Francja.

Paryż 27 Stycznia. Wczoraj niespodziewanie odbyło się posiedzenie rady ministrów w Tuileries. Przypuszczają, iż przedmiotem tak nagłe zwołanego posiedzenia, była narada nad wyborem nowego kandydata do tronu greckiego, którego by popierały mocarstwa, ponieważ księżę Ernest Koburgski stanowczo zrzekł się tej kandydatury.

Dziś wiele mówiono o zdarzeniu z powodu zaproszenia na wczorajszy bal Cesarzowej. Ponieważ na balu tym mieli się znajdować neapolitańczyk, a między innymi p. Cannofari i cały skład b. poselstwa neapolitańskiego, w orderach otrzymanych od Króla Franciszka II po uznaniu Królestwa Włoskiego przez Francję, którzy to neapolitańczyk niedawno byli na balu u p. Drouyn de Lhuys, przeto księżę Napoleon miał oświadczyć, iż na wspomnianym balu u Cesarzowej znajdował się nie może, jako zięć Wiktora-Emanuela. P. Nigra także nie skorzystał z zaproszenia na wczorajszy bal i uwiadomił o tem kilku Włochów, których miał prezentować w Tuileries. Neapolitańczyków zaś w liczbie 27, wprowadzono na bal wielką ochmistrzyni dworu Cesarzowej.

W senacie okazuje się żywa opozycja przeciw projektowi uchwały przywracającej własność ziemską arabom w Algierji. Wszystkie wojskowe znakomitości senatu są stanowczo przeciwnie temu projektowi, który uważany jest za równoważący się utracie Algierji.

Na ostatnich wieczorach urzędowych, Cesarz w rozmowie z senatorami i deputowanymi wyraził życzenie, aby posiedzenia izb mogły być ukonieczone przed końcem kwietnia. Budżet jest gotowy i nie da powodu do dłuższych rozpraw. Zresztą ciągle okazują się z wyższych sfer usiłowania w celu usunięcia namietności politycznych. Wiadomo jako wpływ nalegał w tym względzie na księcia Napoleona. Teraz starają się skłonić p. Bonjean, aby w senacie nie miał mowy, którą już prawie przygotował. Lecz pomimo usilnych starań w celu skrócenia i uspokojenia rozpraw, trudno naprzód usunąć mogące zajść nieprzewidziane okoliczności.

Paryż 28 Stycznia. Według ostatnich przewidywań rozprawy w senacie nad adresem będą spokojne. Potrafiono skłonić ludzi, którzy wymowa mogłaby roznamietnić zgromadzenie do zaniechania zabierania głosu. Dotąd zapisało się tylko kilku drugorzędnych mówców. Wszyscy ministrowie bez wydziału byli wysłuchani w komisji adresowej ciała prawodawczego.

Według wiadomości z Meksyku, generał zamierzał szybko posunąć się ku Puebla nie czekając na kolumnę jen. Bazaine. Jeżeli wieść ta jest prawdziwą śmiało to przedsięwzięcie dotychczas musiało już zostać spełnione. W pierwszych dniach przyszłego miesiąca spodziewają się raportów jen. Foreya o tych działaniach. Do Meksyku podobno ma być posłany pułk jazdy z załogi rzymskiej.

Wiele krzący pogłoski o przyczynach powrotu p. Mejean, konsula francuzkiego w Nowym Orleanie, podobno okazał się on zbyt przychylnym dla sprawy południowców, co wywołało chwilowe jego odwołanie, w zamian za odwołanie przez rząd waszyngtoński jen. Butlera z Nowego Orleanu.

Z Aten donoszą że deputacja która miała się udać do Londynu dla ofiarowania korony księciu Alfredowi, za radą posła angielskiego, zaniechała swego zamiaru. Ciągłe krzący pogłoski o zmianach w składzie rządu tymczasowego. Powiadają że mają być do niego powołani pp. Kalergis, Christides i Maurocrato. Zgromadzenie narodozo rozstrząsało kwestję, czy ma wybrać jednego prezesa i czterech wice-prezesów, czy też czterech prezesów, którzyby kolejno zajmowali krzesło prezydjalne.

Paryż 29 Stycznia. Krzący pogłoska o rychłym uznaniu Królestwa włoskiego przez Hiszpanję, za staraniem Cesarza Napoleona. Gdyby wiadomość ta sprawdziła się, okazałaby ją prawdziwą sympatją zachowuje monarcha francuzki dla Włoch, a zarazem rozwałaby całe szturenie zbudowane rusztowanie, oparte na sprzecznych i niemających znaczenia symptomach, a mianowicie chłodnego obchodzenia się Cesarza na wieczorze u księżny Matyldy, z mężami stanu, znanymi zwolennikami włoskiego zjednoczenia. Wszystkie półurzędowe organa odmawiają też wszelkiego znaczenia politycznego, bytności neapolitańczyków na balu u Cesarzowej, uważając to za prostą grzeczność i przypominając że w An-

glij uprzejmie są przyjmowani członkowie rodziny orleańskiej i t. p. Przyjęcie neapolitańczyków na balu Cesarzowej było tylko spełnieniem obowiązków gościnności. Cesarz i Cesarzowa uprzejmie rozmawiali z nimi, wypytawali się o zdrowie Franciszka II, jego małżonki i nie więcej.

Pogłoski o przyjęciu propozycji francuzkich w Waszyngtonie są przedwczesne, a nawet gabinet francuzki nie ludzi się co do pomysłu jego skutku.

W wysokich sferach nie zbyt są zadowoleni z dwóch ostatnich kandydatów do tronu greckiego (ks. Edwarda Sasko-Wejmarskiego i ks. Ernesta Leiningen), ponieważ uważają ich za zupełnie oddanych Anglii, gdzie zostawali w służbie rządowej.

Zupełnie tu są spokojni co do usposobienia Ismail-paszy względem Francji; nowy wicekról ma oteńczyć troskliwą opieką przedsięwzięcia, przekopania kanału Suezkiego i parostatków pocztowych indochińskich.

Zapewniają że wczoraj znów wysłano do Meksyku 10 milionów franków brzącącą monetą. Artylerja obłączona mogła stanąć w jednym z portów Meksyku w d. 22 grudnia i to miało spowodować jen. Foreya do posunięcia się naprzód, nie czekając na jej sprzedawzenie do armji.

Dziś rozpoczęły się rozprawy w Senacie nad adresem. P. Dupin miał niezbyt zajmującą mowę. W kwestji rzymskiej dotąd zapisało się trzech mówców a wszystkie na korzyść władzy świeckiej; mianowicie kardynał Donnet, jen. Gemeau i p. Mathieu. Jen. Dumas będzie przemawiał przeciwko projektowi rządowemu co do uregulowania stosunków własności ziemskiej w Algierji.

Dziś przy wyborze komisji budżetowej, rząd nie chciał przeszkodzić mianowaniu do niej trzech członków opozycyjnych, pp. de Flavigny, de Jouvenel i Devincq. Jutro adres będzie odczytany w izbie konstytuowanej w tajny komitet, będzie on równie zmówieniem mowy Cesarza jak adres Senatu, ale znacznie od tego ostatniego wyższej. Nie podlega już wątpliwości że rząd nie poleci dopełnić siedmiu dodatkowych wyborów na miejsce deputowanych którzy zmarli lub złożyli mandata.

Na prezesa izby obrachunkowej w miejsce zmarłego p. Barthe, podają mu kandydatów oprócz p. Parieu, pp. Baroche i Magne. Po p. Baroche obowiązki prezesa rady stanu objąłby albo p. Rouher, albo p. Vuitry.

Włochy.

Turyń 26 Stycznia. Generał Menabrea zawezwany o uczynienie wyboru pomiędzy dwoma wydziałami marynarki i robot publicznych, przelożył ten ostatni, ponieważ, jak to niejednokrotnie oświadczył, trudności w ministerstwie marynarki zbyt są liczne, a mało kto podejmie się i potrafi je przezwyciężyć. P. Farini zatem zwrócił swe starania ku margrabiemu Di Negro, o osobiste wdanie się króla, skłoniło margrabię do przyjęcia wydziału marynarki.

Margrabię Homer Di Negro należy do jednej z najstarszych arystokratycznych rodzin genujskich. Bardzo młodo wszedł do marynarki, przeszedł wszystkie jej szczeble i w 1855 r., dowodził flotą sardyńską w wojnie wschodniej. Następnie otrzymał uwolnienie od służby w stopniu wiceadmirała, a od dwóch lat był gubernorem trzeciego syna Wiktora Emanuela, księcia Odone, którego przysposabił do wejścia do marynarki.

Wice-admirał Di Negro, będący senatorem, złożył przysięgę w ręce króla wczoraj i zaraz pojechał do Genui dla pogonienia się z swym dostojnym uczniem. P. Di Negro nie jest znakomitym mówcą, ale za to doskonałym administratorem i posiada wiele energii; nominacja jego dobrze została przyjęta.

Panu Popolemu, członkowi zeszłego gabinetu przeznaczona jest ambasada w Petersburgu; rzecz ta została już prawie ułożona, pozostaje tylko usunąć jedną trudność.

P. Popoli chciałby kumulować godność ambasadora z mandatem deputowanego, co jest przeciwne tak literze, jak i duchowi konstytucji, lecz p. Popoli uważa za prejudykat kumulowanie urzędu prefekta z mandatem deputowanego; wszakże jedno przekroczenie ustawy wcale nie upoważnia do drugiego, spodziewają się zatem że p. Popoli ustąpi, ponieważ gabinet nie chce zgodzić się na jego żądanie.

Składki na ofiary rozbójnictwa ciągle idą doskonale, a *Gazeta Ufficiale* znów ogłasza długą listę postanowień rad miejskich i junt prowincjonalnych, z których to ostatniej, mejdolańska przeznaczyła na ten cel 50 tysięcy fr., administracja zaś kolei lombardzkich 5 tysięcy fr.

Pp. Bixio i Pereire udali się do Florencji, ukończywszy układy z gabinetem.

Turyń 27 Stycznia. Już wiadomy jest rezultat wyborów dodatkowych odbytych podczas ostatnich ferji izb. Na 29 wyborów, 28 wypadło na korzyść gabinetu, z wyjątkiem jednego w Sycylii, gdzie w jednym z okręgów wyborczych wybrano p. Alberta Mario, znanego stronnika Mazziniego, który w adreście do wyborców, podziękowawszy im za położone w nim zaufanie, złożył mandat z powodu swych przekonani republikanickich, oświadczając iż nie może wykonać przysięgi ani zasiadać w izbie.

Taki rezultat wyborów wskazuje, że obecny gabinet odpowiada potrzebom i oczekiwaniom kraju; dawno już żaden gabinet we Włoszech nie otrzymał tak jawnego wyborczego świadczenia, które da mu się do walczenia z stronnictwami przeciwnymi i przeprowadzania programu narodowego.

Ferje parlamentarne dziś się kończą; większa część senatorów deputowanych przybyła już do Turyń dla poświęcenia się pracom prawodawczym. Pierwszym projektem napisanym na porządku dziennym jest projekt dotyczący stowarzyszenia kredytu ziemskiego, który jak się spodziewają nie spotka opozycji ani w izbie deputowanych, ani w senacie; zaraz potem wzięty będzie pod rozwagę budżet. Nie nie obciążają w budżetach wydziałów wojny, marynarki i robot publicznych, potrącono wszakże ogólną sumę wydatków zmniejszając blisko o 30 milionów fr., co jest bardzo pomyslnem i dobrze wroży na

przyszłość. Chwila kiedy we Włoszech budżet będzie się równoważył nie jest tak odległą, jakby się mogło zdawać.

Wiadomości z prowincji południowych są doskonałe. W zeszłym tygodniu powiodły się działania wojskowe przeciw głównym bandom rozbójników; składka na ofiary rozbójnictwa, znajdując liczących zwolenników; komisja parlamentarna opuściła Neapol udając się do miejsc, które najwięcej ucierpiały. Z drugiej strony żołnierze inżynierji rozpoczęli budowę dróg wiejskich, wskazanych przez gabinet, co będzie najstosowniejszym środkiem do przytłumienia rozbójnictwa. Szczególniej zajęto się gorliwie drogami przez górę Gargano i w Lesio Montecelio.

W układzie gabinetu z pp. Fremy, Bixio i Pereire co do towarzystwa kredytu ziemskiego, kapitał tego towarzystwa został oznaczony na 50,000,000 fr., procent dla pożyczających oznaczony został na 60 centymów na miesiąc czyli 5%, który zmniejszyć ma do 50 cent., skoro czynności towarzystwa dojdą do 400 milionów franków. Jeden z artykułów układu waruje, że 40 milionów fr. mają być użyte na roboty publiczne w prowincjach południowych dla dania zarobku tamtejszej ludności. Generał Menabrea, minister robót publicznych, niezawodnie posiada wyższe zdolności, i chciałby swój pobyt w gabinecie odznaczyć uspokojeniem prowincji południowych, do czego według niego trzeba głównie użyć rydła. Jeżeli układ wyżej wspomniany przyjdzie do skutku, cały Neapol z wiosną stanie się jedną wielką pracownią, co za rok zmieni zupełnie kraj tak fizycznie jak i moralnie, aby tylko zamierzone projekty zostały wykonane. Pomiędzy wielkimi robotami, wspominając także o przeprowadzeniu drogi przez Alpy koło Lucernarji. Godne zaufania stowarzyszenia, pragną podjąć się tego dzieła i tylko od gabinetu zależy usposobienie Włoch, a raczej całej Europy, taką ważną komunikacją, która może być ukończona przed przebieciem góry Cenis.

Księżna Genui przybyła do Neapolu, gdzie przyjmował ją generał La Marmora wraz z władzami rządowymi. Księżna mocno cierpiała w czasie podróży, z powodu burzliwego stanu morza. Ludność z całą sympatją witała księżną, której towarzyszył jej syn księżę Genui i córka księżniczka Małgorzata. Od czasu przybycia księżny do Neapolu, księżę Alfred zmienił postanowienie nie przyjmowania żadnych zaproszeń, i obiecał bywać na balach u księżny.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Paryż 30 Stycznia. Ogólna dyskusja w senacie nad adresem po krótkich rozprawach została ukonieczona. Przy szczegółowym rozstrząsaniu, ustęp dotyczący Włoch, wywołał rozprawę, w których p. Thouvenel wziął udział, przemając przeciw temu ustępowi. Pp. Gemeau i Larochejaquelein także przemawiali. P. Billaut, minister bez wydziału, zakończył rozprawę nad pomienionym ustępem następującem oświadczeniem: Polityka Cesarza w Niemczech nie zmienia; pragnie ona teraz jak i poprzednio niezależności Stolicy Apostolskiej. Cesarz obrał sobie za zadanie pojednać dwie strony przeciwne, lecz w Rzymie natopkał *Non posumus* religijne, tak samo jak obecnie w Turynie *Non posumus* polityczne. Cesarz nie zaniecha swego dzieła pojednawczego; jeżeli obecna chwila przedstawia trudności, będzie on czekał pomysłniejszej pory. Taka jest polityka Francji. — Ustęp adresu co do Włoch został prawie jednogłośnie przyjęty.

London 30 Stycznia. Dzisiejszy *Morning Post* mówi: W razie odrzucenia przez Księcia Leiningen kandydatury na tron grecki, kandydatura ta na nowo zostanie proponowana, ks. Koburg-Gotajskiemu. Jako następcę, wymieniają jego synowca księcia z linii Koburg-Kohary, który zapewne przyjąłby wyznaczenie obrządku greckiego. Warunek konstytucji Koburgskiej, iż panujący książe winien przebywać w kraju, zostały w takim razie za zwolnieniem kraju usunięty.

London 30 Stycznia. Przebywający w Liverpoolu znakomiti Grecy, umieścili w dzisiejszym *Timesie* list, oświadczający, że niktogo nie życzą sobie za monarcha greckiego, tylko jedynie księcia Alfreda.

Kassel 30 Stycznia. Tajny rada skarbu Schaackenberg podał się do dymisji od obowiązków przydującego w ministerstwie skarbu; utrzymanie się nadal w gabinecie innych ministrów także jest wątpliwe.

Berlin 30 Stycznia. Według ostatniej *Norddeutsche Zeitung*, Król prawdopodobnie przyjmie adres, lecz nie chce udzielić posłuchania deputacji. Tenże dziennik oświadcza, że może zapewnić w obec domnieman dzienników prowincjonalnych, które z zakończenia mowy prezesa gabinetu wnosiły, jakoby było zamiarem rządu rozwiązać lub odroczyć izbę, że o tem wcale nie było mowy.

Konstantynopol 24 Stycznia. Dziennik *Levant-Herald* sądzi, że Wice-Król Egiptu nie wypełni zobowiązań podjętych przez swego poprzednika względem p. Lessepse'a i stowarzyszenia kanału Suezkiego.

Konstantynopol 24 Stycznia. Sultan ofiarował w podarunku Sir H. Bulwerowi dwa arabskie konie. Derwisz Pasza dowódcą armji w Albanji został z dowództwa usunięty. Omer Pasza pozostanie prawdopodobnie teraz przy swem dowództwie.

Rzym 30 Stycznia. Według ogłoszenia rządowego, mają być puszczone w obieg obligacje skarbowe w sumie 4 milionów franków w papierach srtularowych procentem 5 od sta. Mają one być wypłacane po 15 lat od alari, za pomocą dwóch losowań corocznie. Wypuszczania będą następować od 1 do 31 Marca r. b. po 85%, od 31 Marca do 31 Maja po 90%, a od 31 Maja do końca Lipca po 95%.

London 30 Stycznia. Z Nowego Jorku nadeszły wiadomości parostatków *Nova Scotian* sięgające do 17 m. b. — Według tychże jeńskofederowanych Longstreet wkroczył do Tennessee, i przysposabia się do boju z jen. Rosenkranzem. Skonfederowani zajęli i zburzyli na rzece Kumberlan, pięć parostatków i jedną kanonierkę floty Związkowej.

Paryż 31 Stycznia. Projekt adresu w senacie został przyjęty 121 głosami przeciw jednemu. Głos przeciwny był Księcia Napoleona.

Nowy Jork 17 Stycznia. Krzący pogłoska że rząd związkowy wezwał najznakomitszych bankierów do Waszyngtonu, celem narady z nimi. — Izba reprezentantów stanów południowych uchwaliła, że komisarze konfederacji zostaną odwołani z Europy, a Francji zostanie wynurzony podziękowanie izby, za jej chęci pośredniczenia.

Madryt 30 Stycznia. Gabinet nie myśli w obecnej chwili o uznaniu królestwa Włoskiego. Pp. Prim i Olozaga porozumeli się z sobą, i staną na czele stronnictwa postępowców. Jen. Prim udał się do Valenji.

Kassel 31 Stycznia. P. Schrackenberg otrzymał żadaną dymisję, a zarząd ministerstwa skarbu p. Bode, który był za ministerstwa Hassenpfluga i Volmana referentem; ofiarowano podobno panu v. Riess wydział spraw zagranicznych, wtapliem jest jednakże czy tenże przyjmie tę propozycję.

London 30 Stycznia. Nadesłany z Nowego Jorku *National Intelligencer* pod datą 17 m. b. zamieszcza kilka depezy, jakie zostały przez skonfederowanych przejęte, a między którymi znajdują się depezy dotyczące kroków przedsięwziętych przez konsulów francuzkich w Galwestonie i Richmondzie, celem naklonienia stanu Texas do odłączenia się od stanów skonfederowanych, i utworzenia niezależnego państwa. Tenże dziennik donosi, że konsulów w Galwestonu i Richmondu wydalonu, jednakże co do ostatniego środek ten został cofnięty.

Paryż 30 Stycznia. Projekt adresu przedłożony dziś ciału prawodawczemu, zamieszcza między innymi co następuje: Izba w zupełności pochwała politykę Cesarza; spodziewa się ona pomyslnego zakończenia wojny meksykańskiej i żałuje że mocarstwa niedziałały wspólnie z Francją co do pośrednictwa w Ameryce. Adres pochwała dalej, że Cesarz popierał sprawę włoską, nie wchodząc w układy z rewolucją i że bronił niezależności Papieża. Następnie adres wyrusza życzenie, aby Cesarz trzymał się nadal polityki, która tak pomyslnie usmierzyła niespokojności umysłowej i która odpowiednią jest uczuciom katolickiej liberalnej Francji. W przyszłym niedzielnym zaczął się rozprawy nad adresem.

Turyń 29 Stycznia. P. Restelli oznajmił w izbie deputowanych, że w Rzymie zapisało się na składkę, na pomnik dla hr. Cavoura, 29,000 osób. P. Gairoli żądał, aby rozpoczęto rozprawę nad jego projektem co do udzielenia prawa obywatelstwa Weneccjom i Rzymianom. P. Minghetti wzywał izbę, aby nie zbacała od rozpraw nad budżetem. Z powodu niedostatecznej liczby członków w izbie do stanowienia uchwał, posiedzenie zostało odroczone.

Men 24 Stycznia. Zgromadzenie narodozo unieważniło kilka wyborów, po części z powodów politycznych. W Majnie wybuchnęło, z przyczyn unieważnienia tamecznego wyboru, powstanie. Zostały tam wysłane bataljon piechoty i oddział jazdy. W Megarze i w Pyreus miały miejsce zaburzenia. W Pyreus mieli w zamieszaniu udział marynarze francuzcy. W Nauplii z okazji wyjazdu posła angielskiego do Myceny, także zaburzenia miały miejsce, między przewoźnikami i żołnierzami marynarki, przyczem podoficer angielski został zabity. Kilku rozbójników wzięto do niewoli, inni padli w potyczce. W rządzie tymczasowym ciągle panuje rozdzielenie, — spodziewają się, że zgromadzenie narodozo uchwał pewne w nim zmiany.

W Atenach odkryto stowarzyszenie kilku tysięcy osób, częścią wojskowych, częścią cywilnych, dążące do celów bezrządu. W armji zostało znów więcej jak sto osób na wyższe stopnie posuniętych. Posłowie mocarstw zagranicznych oświadczyli, że Grecja w żadnym razie przez wojska obce nie zostanie zajęta. Wczoraj i onegdaj wysłał rząd tymczasowy oddział wojska do Kalamaty, celem zabezpieczenia miasta tego od Majnotów, którzy pod dowództwem Latzakos Mauromichalisa, grożą mu napadami.

Izcho 30 Stycznia. Na dzisiejszem posiedzeniu zgromadzenia stanów, projekt p. Błomego przedstawienia koronie adresu, został jednogłośnie przyjęty. Królewski komisarz oświadczył, że jeżeli oddzielne sprawy Sleszwigu albo konstytucyjny związek Danji ze Sleszwigiem będą przedmiotem rozpraw, w takim razie rozprawy te zostaną wstrzymane. Do ułożenia adresu wybrano komitet z 9-u członków.

Konstantynopol 29 Stycznia. Firman zatwierdzający nowy bank, został wczoraj podpisany. Bank ma przyjmować opłacać procenta od długów państwa.

Paryż 31 Stycznia. *Patrie* mówi, że odpowiedź z Waszyngtonu na notę p. Drouyn de Lhuys, spodziewana jest w drugiej połowie miesiąca Lutego.

Turyń 31 Stycznia. Wiadomość podana przez dziennik frankfurcki *Europe* o domniemanych oświadczeniach p. Pasoliniego przed posłem greckim, i notach p. Mamianiego do rządu greckiego, są zupełnie bezzasadne.

Marsylja 30 Stycznia. Listy z Rzymu z d. 28-go b. m., powołując się na liczne krząjące wieści, donoszą, że Papież rzeczywiście oświadczył, iż było jego zamiarem, w razie gdyby wojska francuzkie przy manifestacjach ludności rzymskiej dążących do zniesienia władzy świeckiej Stolicy Apostolskiej, zachowały się bezczynnie, schronić się na terytorjum angielskie. Gdy następnie Anglja żądała pismiennej odpowiedzi na swą propozycję, Papież oświadczył swe podziękowanie, lecz nie dał żadnego stanowczego przyrzeczenia i odpowiedział, że stosowna chwila do spełnienia tego zamiaru już przeminęła. — Na przyszłym posiedzeniu konsystorza, będzie miała miejsce prekonizacja sześciu nowych kardynałów, z których dwóch jest z nazwiska nieznanych. Utrzymują, że jednym z nich jest dominikanin, Polak, imieniem Guidi, pełniący obowiązki profesora przy seminarjum w Wiedniu.

Paryż 1 Lutego. Senat złożył przez deputację adres Cesarzowi, który ją przyjął w obecności dworu; ksiądz Napoleon nie był obecny. Cesarz dziękował deputacji; przemowa jego nie miała podobno żadnych politycznych dążeń.

Pariz, 1 Lutego. Według wiadomości z Aten, Valbis został obrany prezesem zgromadzenia narodowego. Elliot zawiadomił o przyjęciu kandydatury do tronu przez księcia Koburgskiego i o adoptowaniu przez tegoż na następcę tronu jego synowca, który przyjmie wyznaczenie greckie.

Turya, 31 Stycznia. Pepoli w poniedziałek wyjeżdża do Petersburga. Izba deputowanych w dalszym ciągu roztrząsa budżet. Zaden spór polityczny nie zaszedł.

Berlin, 31 Stycznia. W czasie dzisiejszego posiedzenia izby deputowanych, prezes Grabow otrzymał list od p. Bismarcka, zawiadamiający, że Król nie może przyjąć deputacji izby, lecz zostawiający do woli izby przesłać adres na piśmie albo wprost do króla, albo na ręce p. Bismarcka. P. Grabow wniosł aby adres przesłać wprost do Króla; wniosek ten bez rozpraw został przyjęty.

WIADOMOSCI ROZMAITE

— Ostatni dzień Stycznia był na pół pogodny i niezwykłe ciepły. Od rana niebo zamczurno, zaczęło się wypogadzać przed południem i w południe pogodno, po południu na pół pogodno, wieczorem pochmurno. Średnia temperatura dnia jest blisko 4 stop. R. ciepła; największe ciepło w samo południe wynosiło 7 1/2 stop. R., w tym czasie termometr wystawiony na słońce pokazywał 12 1/2 stop. R.; najmniejsze ciepło w nocy: 1/10 stop. R. Średnia wysokość barometru jest 743,98 milimetrów.

Wiatr panował południowo-zachodni mierzny. Elektryczność 28 stopni. Na słońcu jedenaście plam.

— Dzień 1 b. m. był niepokodny, lecz ciepły i wilgotny; z rana około g. 8 i wieczorem od g. 3 do 5, deszcz drobny padł. Średnia temperatura dnia 4 stop. R.; największe ciepło po południu 6 stop. R., najmniejsze wieczorem 2 1/2 stop. R. Barometr wzniósł się, średnia jego wysokość jest: 744,69 milimetrów. Przed południem wiatr panował mierzny południowo-zachodni, wieczorem północno-zachodni.

— Wczorajszy dzień był niepokodny, ciepły i wilgotny; między g. 8 a 9 rano śnieg drobny padł; niebo pochmurne, po południu nieco wyjasniło się. Średnia temperatura dnia jest 1 1/2 stop. R.; największe ciepło wynosiło 3 1/2 stop. R. po południu, najmniejsze 0 stop. R. w nocy. Barometr wzniósł się, średnia jego wysokość jest: 754,11 milimetrów. Elektryczność 18 stopni. Wiatr panował południowo-wschodni bardzo słaby.

— Rok upłyniony pod względem stanu powietrza należy do lat pogodnych, suchych i chłodnych. Średnia temperatura całego roku jest: 5,5 stop. R. blisko o pół stopnia niższa od normalnej. Wyjąwszy porę wiosenną, która była znacznie cieplejsza, inne pory roku były chłodniejsze niż zwykle. Największe ciepło 27 3/4 stop. R. było d. 28 Lipca po południu; w niektórych dniach ciepło na słońcu dochodziło do 32 stop. R.; największe zimno 19 1/2 stop. R. było d. 14 Stycznia w nocy. Największa zmiana roczna temperatury, wynosiła 47,3 stop. R. — Barometr w ogóle utrzymywał się wysoko, średnia jego roczna wysokość wynosi 751,01 milimetrów czyli 27 cali, 8,92 lin. par. i ta jest wyższa o 2,16 milimetr. czyli o 0,95 lin. par. od normalnej; najwyższy barometr dochodził: 770,28 mil. czyli 28 cali 5,46 lin. par. d. 16 Grudnia, a w cztery dni później, to jest d. 20 Grudnia opadł najniższy w ciągu całego roku, na 725,70 mil. czyli 26 cali 9,70 lin. par. Zmiana roczna barometru wynosi 44,58 mil. czyli 1 cal 7,75 lin. par.; największa zmiana dzienna barometru przypadła d. 18—19 Grudnia o g. 4 w. i wynosiła 23,24 milimetr. czyli 10,59 lin. par.

Pod względem stanu nieba rok upłyniony pogodniejszy był niż zwykle, albowiem w stanie normalnym stosunek dni pogodnych do napół pogodnych i pochmurnych jest jak: 61,6 : 118,3 : 185,3 gdy w r. z. stosunek tych dni jest jak: 94 : 143 : 128.

Średnia wilgotność powietrza jest: 78,4 biorąc 100 za pełne nasycenie atmosfery parą wodną albo co do ciężaru 6,34 grammów na jednym metrze sześciennym powietrza i ta jest o 3,1 setnych mniejsza od normalnej.

W całym roku było: dni pogodnych 94, na pół pogodnych 143, pochmurnych 128, dni deszczu 95, śniegu 47, gradów 4, mgły 72, błyskawic i grzmotów 20, błyskawic bez grzmotów 10, wicherów 15, wiatrów moenych 160. Dni deszczów o 25 mniej niż zwykle; śniegów tyle prawie co w stanie normalnym.

W całym roku spadło wody z deszczu wysoko na 288,3 mil. czyli 10 cali 7,72 lin. par.; ze śniegu na 93,4 mil. czyli 3 cale 5,58 lin. par. razem wody z deszczu i śniegu na 381,7 mil. czyli 14 cali 1,09 lin. par. to jest o 225,3 mil. czyli o 8 cali 3,81 lin. par. (prawie połowę) mniej jak w stanie normalnym. Najwięcej wody spadło w Czerwcu, najmniej w Listopadzie. Ilość wody ze śniegu jest trzecią częścią ilości wody z deszczu, gdy w średnim stanie, była blisko pięć razy mniej wody ze śniegu jak z deszczu.

Natężenie elektryczności średnie roczne jest 23,4 stopni; największe natężenie siły elektrycznej było w Lutym i Marcu, najmniejsze w Kwietniu i Listopadzie.

Zima była na pół pogodna, w początku dość łagodna, w środku i przy końcu mroźna, w ogóle o 1/10 stop. R. zimniejsza niż zwykle. Styczeń był o 1 1/2, Luty o 1/10 zimniejszy; przeciwie Grudzień r. z. o 1/2 stop. R. cieplejszy niż wstanie średnim; największe zimno dochodziło do 19 1/10 stop. R. przypadło w połowie zimy, to jest d. 14 Stycznia. Środek zimy był niepokodny, początek a szczególnie koniec pogodny. Deszcze i śniegi padały najobficiej w środku zimy. Wiatr panował w ogóle zachodni, z początku częste były wiatry wschodnie.

Wiosna pogodna, ciepła i sucha w końcu wilgotna. Średnia temperatura tej pory jest: 6,93 stop. R. o 1 1/10 stop. R. wyższa od normalnej, szczególnie początek tej pory, to jest Marzec znacznie był cieplejszy jak zwykle. Początek wiosny był pogodny, przeciwie, koniec niepokodny, to jest zupełnie odwrot-

nie, jak wstanie normalnym. Mgły były częste. Wiatr z początku panował południowo-wschodni, w środku zachodni, w końcu północno-wschodni i południowo-zachodni.

Lato na pół pogodno, ciepłe, przy końcu nader suche. Pierwsze piętnaście dni Czerwca nie zwykle gorące, później nastąpiły dni chłodne i więcej do jesiennych jak do letnich podobne; koniec lata był tak ciepły, jak w stanie normalnym. Średnia temperatura tej pory jest: 14,34 stop. R. o 1/10 stop. R. niższa od normalnej. Trzy dni, to jest: 8 Czerwca, 28 lipca i 23 Sierpnia były niezwykłe gorące, termometr w cieniu pokazywał przeszło 25 stop. R. a na słońcu dochodził do 32 stop. R. Dnia 29—30 Lipca w czasie przejścia księżycy przez równik niebieski nastąpiła największa zmiana temperatury w ciągu całego lata, dochodząca 10 1/2 stop. R. W początku lata barometr utrzymywał się nisko, w środku i przy końcu wyżej jak zwykle. Deszcze w początku i środku lata dość często padały, były jednak nie obfite; od d. 11 Sierpnia do końca lata ani razu deszcz nie padł, najwięcej wody spadło w Czerwcu, najmniej w Sierpniu. W ogóle w ciągu lata o 66,4 mil. czyli o 29,4 lin. par. mniej wody spadło jak zwykle.

Jesień pogodna, sucha, chłodna i wietrzna. Średnia temperatura tej pory jest: 5,61 stop. R. o 1/2 stop. R. niższa jak w stanie normalnym. Pierwsze siedemnaście dni jesieni, jako też niektóre dni Września i Października odznaczały się znacznym ciepłem, w ogóle jednak powietrze było chłodne. W czasie porównania dnia z nocą jesiennego to jest d. 23 Września nastąpił pierwszy mroz wynoszący 1 stopień R.; w jesieni mroz wcześniej się zaczęły, bo od d. 14 Listopada i te były dość znaczne, gdy w stanie normalnym mroz nieznacznie dopiero od d. 20 Listopada się zaczynają. W skutek tak wczesnych mrozów Wisła blisko o miesiąc wcześniej stanęła jak zwykle. Pod względem stanu nieba jesień była dość pogodna. Deszcze padały rzadko i nieobficie, śnieg tylerazy co w stanie normalnym. Wody z deszczu i śniegu spadło blisko 3 razy mniej, jak w stanie średnim. Z początku jesieni panował wiatr północno-wschodni, w środku zachodni, przy końcu wyłącznie południowo-wschodni.

Ostatni mroz z wiosny wynoszący 1/10 stop. R. był d. 18 Kwietnia, a pierwszy w jesieni 1 stop. R. d. 23 Września.

Ostatni śnieg z wiosny padł d. 18 Kwietnia, a pierwszy w jesieni d. 19 Listopada.

Dnia 6 Stycznia o g. 8 1/2 r. świątyn słup wzniósł się nad słońcem.

Dnia 26 Sierpnia około g. 10 r. koło świetne tęczy kolorów otaczało słońce.

W dniu 1, 2, 4 i 5 Listopada, tudzież 5 i 6 Grudnia białe koło otaczało księżycę.

Na słońcu pokazywały się dość liczne plamy, lecz w końcu Marca i w pierwszych dniach Grudnia słońce było zupełnie czyste.

Z powodu panującej suszy, stan wody na Wisle w ogóle był niski, największa średnia wysokość była w Marcu, najmniejsza w Październiku. Średnia wysokość roczna wody na Wisle pod Warszawą jest: stop 3 cali 4,6 m. m. p.; najwyższa woda dochodziła do stop 13 cali 4. d. 26 Marca; najniższej do stop 0 cali 11 d. 18 Listopada.

D. 6 Stycznia o g. 7 w. Wisła pod Warszawą przed mostem stanęła, d. 14 Marca o g. 8 w. nastąpiło całkowite puszczenie lodów.

Dnia 17 Listopada o g. 8 r. Wisła na całej szerokości przed linią mostu, stanęła.

Dnia 1 Grudnia r. z. były dwa pożary: jeden z niewysłędzonej przystępny we wsi i i gniein Łanięta, pow. Gostyńskim, skutkiem którego zgorzała kościarnia z gazometrem, przy fabryce cukru, ubezpieczona na rs. 1,720, a w niej spaliło się 4,120 centnarów kości i rozmaite narzędzia rzemieślnicze, oszacowane na rs. 11,953, — drugi, w mieście Kaliszu, powstał z podpalenia i zniszczył dom mieszkalny z oborą i stajnią, nowo pobudowane i jeszcze nieubezpieczone. Wartość spalonych zabudowań, wraz z inwentarzem, zbożem, paszą i rozmaitemi sprzętami domowemi, obliczono na rs. 1,000. Podczas tej pogorzeży trzej ludzie utracili życie w płomieniach, to jest: Agnieszka, niewiadoma z nazwiska, około lat 30 licząca, wyrobnicza, dziesięciolletni syn jej Marcia i Katarzyna również z nazwiska niewiadoma, około lat 40 mieć mogąca, wyrobnicza.

Dnia 6-go Stycznia r. b. jako w rocznicę założenia Akademii nauk w St. Petersburgu, odbyło się w tejże Akademii uroczyste posiedzenie pod przewodnictwem hrabiego Błudowa. Stosownie do programu, poprzednio ogłoszonego, odczytane zostały na tem posiedzeniu dwa sprawozdania, dotyczące prac Akademii nauk w 1862 r. — Rys biograficzny o zmarłym matematyku Ostrogadzkim, skrośłony przez p. Somowa, członka Akademii, nie mógł być odczytany z powodu braku czasu, ogłoszony jednak będzie w zapiskach Akademii. W końcu posiedzenia ogłoszono nazwiska nowo-obranych przez Akademię członków-korespondentów, a mianowicie pp.: Kowalewskiego, profesora uniwersytetu Kaząńskiego; Kummera, członka akademii Berlińskiej; Bunsena, profesora uniwersytetu Hejdelberskiego; Vrolicka, sekretarza dożywotniego akademii Amsterdamskiej; Azagreya z Bostonu; Dubrowskiego, dawnego członka zastępcę Akademii; Hattala, profesora uniwersytetu Pragskiego, i Williama Carstone z Londynu.

Gazeta Moskiewska donosi, że biblioteka prywatna p. Grzegorza Czerkowa, otwarta będzie od początku roku bieżącego dla publiczności, w Poniedziałki, Środy i Piątki. Biblioteka ta, utworzona staraniem zmarłego prezesa towarzystwa historii i starożytności rosyjskich, ustanowionego przy uniwersytecie Moskiewskim, zawiera 9,500 dzieł w 17,300 tomach. Była ona jedynym zbiorem dzieł naukowych Rosji dotyczących, przed utworzeniem sekcji rosyjskiej w bibliotece cesarskiej Petersburskiej. P. Aleksander Czerktow, który był jej założycielem i ojcem terażniejszego właściciela, zyskał sławę literacką przez rozmaite pisma w przedmiocie historii i archeologii rosyjskiej.

Znane są powszechnie konie rosyjskie, tak zwane rysaki, odznaczające się szczególnym chodem. — W Dziennikach petersburg-

skich znajdujemy obecnie wiadomość, że w ostatnich czasach Książę Orłow przedał dworowi francuzkiemu 8 takich rysaków, za 40,000 fran. czyli za 12,000 rs. Za granicą żądania na konie rosyjskie, a mianowicie rysaki, wzrosły się, szczególnie zaś w Anglii i Francji, dokąd wyprowadzanie koni z Ameryki, skutkiem wojny wstrzymane zostało. Cesarz Napoleon jeździł tylko takimi koniami, i ta okolicość wprowadziła je w modę w Paryżu. Z wiarogodnych źródeł wiadomo, że we Francji można sprzedać corocznie od 80 do 40 ruskich rysaków, po cenie 5,000 fr. za każdego. Transport takiego konia na miejsce kosztuje do 1,000 fr.

— W Pradze ma być wkrótce założona beseada artystów czeskich. Ustawa jej, jak slychać, uzyskała zatwierdzenie monarsze.

— Czeskie towarzystwo nauk w Pradze odbyło 7-go b. m. pierwsze swe zwyczajne w r. b. posiedzenie. Dr. Weitenweber, sekretarz stały, odczytał sprawozdanie z roku ubiegłego, z którego okazuje się, że towarzystwo składa się obecnie z 12-u członków honorowych, 20 zwyczajnych, 29 zagranicznych, 38 nadzwyczajnych i 42 członków-korespondentów, a zatem ogółem ze 141 członków. Po roztrząsaniu kilku kwestji, organizacji wewnętrznej towarzystwa dotyczących, obrany został członkiem-korespondentem p. Gustaw Skrzywan, dyrektor szkoły wyższej realnej w Wiedniu.

— Prof. Dr. Gindely, czyniąc zadość życzeniom obywateli ziemskich, w Pradze zamieszkałych, rozpoczął tamże 25 b. m. w domu hrabiów Schönbornów prelekcje, na których wyklada dzieje szlachty czeskiej. Prelekcje te będą zapewne wielce interesujące, tem bardziej, że dzieje szlachty czeskiej są obfitym skarbem cnot obywatelskich i dzielnych charakterów.

— Studenci wiedeńskiego instytutu politechnicznego odbyli 26-go b. m. wielki pochód z pochodniami na około pomnika wystawionego nielawno w Wiedniu znakomitemu inżynierowi i mechanikowi Jozefowi Rleslowi, rodowitemu czechowi. Burmistrz miasta Wiednia Dr. Zelinka przeznaczył z kasy gminnej fundusz na zakupienie 200-u pochodni, które rozdane zostały pomienionym studentom bezpłatnie.

Daily News podaje godny uwagi wykaz upadku przemysłu bawelnianego w Anglii. Wywóz nici bawelnianych wynosił w 1860 r. 197 milionów funtów ang.; w 1861 r. 178 milionów funtów; w 1862 r. 91 milionów funtów. Wywóz tkanin bawelnianych w 1860 r. wynosił 2,270,000,000 jardów; w 1861 roku, 2,500,000,000 jardów; w 1862 1,665,000,000 jardów. Tym sposobem wywóz z Anglii zmniejszył się, co do nici o 50%, a co do tkanin o 62%.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

— Z Wrocławia pod 28 sty. donoszą, że w poprzedzającym tygodniu doktryzowało się w tamtejszym uniwersytecie, dwóch bardzo uzdolnionych młodzieńców: Władysław Lebński, rodem ze Satażek w Prusach Zachodnich, złożywszy egzamin „magna cum laude” w wydziale filozoficznym i napisawszy obszerną, skrośloną według źródeł rozprawę, pod tytułem: *De nuntiorum terrestrium in Poloniarum Re P. origine, conditione, rebus gestis, pars prior (1464—1668)*; drugi Feliks Nawrocki, rodem z Tworek pod Warszawą, złożywszy w wydziale medycznym egzamin „maxima cum laude” i napisawszy rozprawę filozoficzno-chemiczną, nadzwyczaj ciekawą i naukową wazną, opartą na długich, niezmiernie trudnych doświadczeniach, pod tytułem: *De Clavdi Bernardi methodo ocytandi copiam in sanguine determinandi*. Obaj młodzi ludzie poświęcają się zawodowi naukowemu. Nawrocki udaje się w podróż do Niemiec i do Francji. Rozprawa jego w dzienniku medycznym Heidenheima zrobiła mu już imię. Tutejsi medycy i chemicy wielkie w nim pokładają nadzieje.

— Ośmdziesiąte osme posiedzenie wydziału nauk historycznych i moralnych Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego odbyło się dnia 26 m. z. Po przegłądzie darów, wydział z polecenia zarządu uchwałił w przedmiocie zadan konkursowych, których termin upłynął z dniem 1 z. m., iż 2 z tych zadań, „Czem były dla Polski praca i oszczędność, oraz próżnowanie i zbytek, i czemu się dla niej w przyszłości stać mogą”, „Dzieła elementarne”, wypadła przedtuzę na rok bieżący i poprosił przeto zarząd, ażeby raz jeszcze w dziennikach polskich ponowił ogłoszenie konkursu; iż co do trzeciego zaś, t. j. „Historji włościan i stosunków ekonomicznych w dawnej Polsce” wstrzymać się należy aż do czasu, kiedy komisja obrana do oceny prac złożonej już w ostatnim miesiącu r. z., przedłoży wydziałowi sprawozdanie, co ma nastąpić na ostatnim posiedzeniu jakie się odbędzie przed Wielkanocą.

Następnie p. Kierski Emil przypomniał wydziałowi, iż w sprawie akt ostrzeszowskich jeszcze nie nadeszła odpowiedź od p. radey ziemianskiego Raparta i ks. Majewskiego i że zatem ostatecznie, ażeby wyczerpać sposoby dowiedzenia się o stanie rzeczy w tej mierze, możnaby jeszcze poprosić o wiadomość ks. Strybla i p. Ligockiego, którzy może z większą gotowością wezmą się do pióra, jak panowie powyżej wspomniany. Wydział zgodził się na przedstawienia p. Kierskiego. Z koleji ks. Malinowski złożył część pierwszą dzieła: „Krytyczna gramatyka Sanskrytu Franciszka Boppa, krytycznie opracowana na drodze porównawczej, z wykazaniem organicznego związku języków litewskiego, starosłowiańskiego i polskiego ze Sanskrytem przez ks. Fr. Malinowskiego”, i wniosł, ażeby wydział obrał komisją, któraby osądziła, czy dzieło to zasługuje na wydrukowanie nakładem Towarzystwa. Wydział porucił ocenienie trzem członkom obeznanym z badaniami na polu gramatyki porównawczej.

W końcu autor dzieła powyższego odczytał ustęp z części drugiej traktującej o koniugacji języków sanskryckiego, starosłowiańskiego i polskiego.

— W Peszcie znacznie wkrótce wychodzić czasopismo rumuńskie belletrystyczne, pod

tytułem: *Aurora Romana*. Redaktorem tego pisma będzie p. Iwaniszyn Mikulesku.

— Na posiedzeniu uroczystym węgierskiej akademji, odbytem w Peszcie dnia 17 Stycznia, po krótkiej przemowie prezesa hr. Emila Dessewffy, p. Władysław Szalay zdał sprawę z działalności tej instytucji w roku ubiegłym, przyczem dał jednocześnie rys historyczny usiłowań niektórych mężów węgierskich celem założenia tej akademji. Już w ostatnim dziesiątku lat zeszłego stulecia, założenie akademji węgierskiej było celem niezmiernie usiłowań takich mężów, jak Besserye, Mikolaj Revay i inni. Revay zakomunikował swój plan stanom węgierskim, które takowy z zapalem przyjęły. Wybuch atoli wojny z Francją stanął na zawadzie przeprowadzeniu zamiaru, popieranego gorliwie przez wszystkich przyjaciół literatury węgierskiej. W r. 1807 sejm postanowił założyć bądź co bądź akademję i użył listę domniemanych jej członków. Dowodem dążności do urzeczywistnienia tego planu służy ta okolicość, że w następnym roku poeta Fabbich, wydając swój przekład na język węgierski liryków greckich, dołączył na karcie tytułowej, do swego nazwiska, wyrazy następujące: „jedenasty członek wyrażony założył się mającego towarzystwa naukowego”. W następnych latach myśl założenia podobnej instytucji dojrzała do tego stopnia, że przy otwarciu w 1825 r. sejmu presburskiego, Paweł Nagi i Szecepan Szechenyi, dokonali swą wymową reszty dzieła. W następnym już roku akademja węgierska rozwinęła czynność wszechstronną.

Następnie prelegent wspomnił, że zamiana nakładów akademji na dzieła wydawane przez inne towarzystwa naukowe, miała i w roku zeszłym miejsce, i to w daleko większym niż poprzednio rozmiarach; że jeden z członków akademji, p. Arnim Vambery, przedsięwziął podróż naukową do Persji; że p. Władysław Magyar wyda wkrótce drugą część opisu swej podróży; że p. Jan Xantus wyjechał u towarzystw naukowych i władz stanów północno-amerykańskich ofiarowane akademji nadzwyczaj ważnych dzieł, oraz, że z polecenia akademji, pp. Franciszek Kubinyi, Arnold Jpolly i Emeryk Hensslmann przedsięwzięli podróż do Konstantynopola, której pierwszym owocem jest zbogacenie biblioteki akademickiej licznemi dziełami tureckimi. W końcu p. Szalay oddał hołd pamięci zmarłych w roku zeszłym członków akademji: Izydora Geoffroy Saint-Hilaire, Franciszka Vaghy, hr. Adama Rewiczkiego, Antoniego Egyed'ego i Aleksandra Totia.

Po tem sprawozdaniu, p. Jpolly odczytał traktat o pomnikach rzeźbiarskich węgierskiego z wieków średnich; ks. arcybiskup Lowinowicz miał mowę poświęconą pamięci zmarłego hr. Jerzego Majlath'a, bielego sędziemu krajowemu, który przez lat wiele był członkiem dyrektorjatu akademickiego; prof. Nendtwich odczytał rzecz o naturze gruntów w Banacie, a p. Trefort miał mowę poświęconą pamięci uczonego niemieckiego Fallmerayera. Posiedzenie zakończone zostało rozdaniem premjów, przez akademję przyznanych.

— Odczyt p. Karola Dickens, w salinach ambasady angielskiej w Paryżu, miał powodzenie przechodzące wszelkie przewidywania. Znany autor, czyniący się znakomitym aktorem, a który według nowo przyjętego wyrażenia „tłomaczy” własne swe dzieła, jest to nowosze Francji, która pewno znajdzie naśladowców. Niedawno p. Dickens odczytywał, a raczej odgrywał kilka rozdziałów ze swego *Marcina Chuzzlewit'a*, a wszystkie obecni tak anglij jak i francuzi, byli zdumieni zapalem i niewyczerpaną różnorodnością, z jaką autor, lektor i aktor, oddawał różne osoby swego romansu. Dochód przeznaczony na dobroczynny użytek był obfity; a p. Karol Dickens oddał się jeszcze pod rozporządzenie angielskiego komitetu dobroczynności. Znany romansopisarz, ma jeszcze mieć dwa odczyty; raz, wyjątków z romansu *Maty Dombey (Little Dombey)* i *Procesu Pickwicka*, a drugi raz z tego ostatniego romansu i *Wigilji Bożego Narodzenia (Christmas Carol)* powiastki przełożonej na wszystkie języki, (polskie tłumaczenie umieszczono było w *Przyjacielu Dzieci* z 1861 r.). Dochód jak i poprzednio przeznaczony jest na robotników hrabstwa Lancastru.

— P. Pessonaeux, profesor liceum Napoleona w Paryżu, znany w świecie literackim i uczonym jako tłomacz Swetoniusza, Wirgiliusza, Owidjusza i Q. Kurejusza, wydał teraz przekład dzieł *Homera*, z komentarzami i przypisami. Po tylu znakomitych tłomaczach nie łatwo było odważyć się na przekład *księgi poetów*, jak go nazywał Dante. P. Pessonaeux, wziął się do tego trudnego zadania, oddawszy wprzód słuszną swym poprzednikom i wskazawszy nawet pewną nieufność w własne siły; zna on wszystkie trudności przedmiotu, lecz śmiało i prawie zawsze z pomyślnym skutkiem bierze się do nich. Z *Władcy* można się przekonać, że uczony profesor dobrze pojął i doskonale oddał tekst. Styl jego jest wrobiony, pewny, wykintny, nie skromnisiwiaty, ale też i nie rubaszny; pod wyrażeniami francuzkiemi, czuć zwroty, ruchliwość, maniere oryginalną; zatem nie będący w stanie czytać Homera w boskim jego języku, w przekładzie znajdując szczęśliwe odzworowanie natchnień tego poety. Homer nie znuzony ani ciekawości uczonych, ani uwielbienia ludzi ze smakiem, którzy zachowali zamiłowanie do rzeczy starożytnych; dla tego w nowszych nawet czasach, dostarczył on przedmiotu do uczonych poszukiwań i głębokich uwag.

— Współpracownik dziennika *Journal des Debats*, p. Ksawery Raymond, wydał w Paryżu dzieło, noszące tytuł: *Marynarki Francuzka i angielska od 1815 r. (Les Marines de la France et de l'Angleterre depuis 1815)*. Część tylko tego dzieła, w formie odrębnych artykułów umieszczona była w *Revue des Deux Mondes*, a zyskane pochwały skłoniły autora do utworzenia z nich całości przez liczne dodatki. P. Raymond odznacza się we wszystkich swych pracach sumiemością i dokładną znajomością, i nie nie opiera na przypuszczeniach. Zależała taka, rzadka i niezbędna w przedmiocie tak drażliwym i zawikłanym, gdzie najmniejsza omyłka nadzwyczaj jest ważna, gdzie nawet eokolwiek znaczniejsze pominięcie, może prowadzić do błędnych wnio-

sków, cechujące obecne dzieło p. Raymonda. Zawiera ono wiele faktów, dokumentów, cyfr, najsumienniejsze zebrał. Nawet marynarze oddają szluszność ścisłości autora. Publiczność nie w tajemniczości w ten przedmiot, wiele może z pracy p. Raymonda skorzystać, bo starał się rzecz swą wyłożyć jasno i dokładnie, ozywając się sprawiedliwym ocenieniem ogólnego położenia. Jest to także jedna z ważnych zasług tej uczonj pracy. Autor łączy w sobie wiadomości techniczne nie zbędne dla traktowania podobnego przedmiotu, z głęboką znajomością polityki obu krajów przez niego porównywanych.

JURISPRUDENCJA.

Z Kodeksu Cywilnego.

Czy wieczysty dzierżawca ma prawo na gruncie przez siebie posiadanym, wznosić wszelkiego rodzaju zakłady?

Spór powstał z kontraktu wieczysto dzierżawnego, w którym wypuszczone zostały grunta wraz z brzegiem rzeki, z wolnością wystawiania papierni. Gdy z postępowaniem czasu w miejsce papierni: wybudowano młyn i fryszerkę, *dominus directus* żądał zniesienia tych zakładów. Powoływał się w tej mierze na przepisy art. 686 i 702 K. C. o służebnościach, które widocznie były niestosowne do umowy o wieczystą dzierżawę, oraz na art. 1728 i 1729 K. C., które co do dzierżaw czasowych każą dzierżawcy używać rzeczy wydzierżawionej, stosownie do jej przeznaczenia.

Kodeks Francuzki dla dzierżaw wieczystych szczególnych nie przepisał prawidła, bo właściwie nie zna tego stosunku prawnego, jest on jednak najwięcej zbliżony do kupna i sprzedaży i jako zabytek wprowadzonych do nas z Niemiec stosunków, podzielonej własności nadaje niewątpliwie własność użytkową dominiom utile.

Właściciel użytkowy o tyle tylko może być ograniczony w ciągnięciu ze swej własności użytkowej, o ileby w umowie lub prawie jaki rodzaj użytków był wbroniony.

Jakoż Senat zgodnie z wnioskami uznał: że przepisy o służebnościach i o czasowych dzierżawach nie mają żadnego zastosowania do prawa własności czynszowej.

że to nie może ulegać wątpliwości, że właścicielowi czynszowemu o tyle służy prawo ciągnięcia z gruntów wszelkich dochodów, o ile w tej mierze nie jest przez umowę ograniczony i o ile przez to używanie nie nadwęża samej substancji do dziedzica należącej, — że gdy w kontrakcie było zastrzeżone dla dziedzica jedynie prawo pobierania czynszu i propinacji, dzierżawcy wieczystemu służyło prawo postawienia na nabytych gruntach fryszkerki i młyna w miejsce papierni, oraz używania stosownie do art. 644 K. C. rzeki przez grunta nabyte przechodzącej, której odbywa brzegi przez niego nabyte zostały, — i w skutku tego skargę domini directi od dala.

Wprawdzie zachodziły w sprawie w ten sposób rozpoznanej okoliczności czynu, które umacniały prawo wieczystego dzierżawcy, mianowicie był dowód, że właściciel dóbr wiedział o postawieniu fryszkerki i nawet na jej użytek gruntu sprzedawał, lecz niemienni stanowczo Senat przyjął zasadę ogólną, wyżej wyjasnioną.

TEATRA W WARSZAWIE.

Dzisiaj we Wtorek, Wielki Teatr. — **Marja Stuart.**

KURSA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

z dnia 31 stycznia.

Monety.	złdano		płacono	
	rr.	kop.	rr.	kop.
Pół-Imperjal Rosyjski.	—	—	—	—
Dukaty Holenderskie nowe waiane.	—	—	5	53
Papiery.				
Oblięi Skar. za 100 rs. (oprócz kuponu)	91	67	—	—
Listy Zast. III-go Okręsu Serya I i 2 (oprócz kuponu) za 25 rs.	15	23 1/2	15	18 1/2
ditto Serya II.	—	—	—	—
Akceje Głównego Towarzystwa Rosyjskiego drog. żelaznych.	—	—	—	—
Oblięi wspólni Zeglugi Parowej w Królestwie Pols. po rs. 750.	—	—	—	—
Akceje Wspólni Zeglugi Parowej po rs. 100.	—	—	—	—
Akceje Drogi Żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej po rs. 100.	—	—	—	—
ditto 500.	—	—	—	—
Akceje Drogi Żel. Warsz.-Wied. 500 rs.	—	—	—	—
Berlin . . . 100 Tal.	2	—	100	12 1/2
Gdańsk . . . 100 Tal.	2	—	—	—
Hamburg . . . 360 Błk.	2	—	—	—
Londyn . . . 1 Ft. St.	3	—	—	—
Moskwa . . . 100 R.	1	—	99	50
Petersburg . . . 100 R.	1	—	99	66
Wiedeń . . . 100 R.	2	—	—	—
Paryż . . . 300 Fr.	2	—	80	70
Wiedeń . . . 300 Fr.	2	—	—	—
Wiedeń . . . 150 Fr.	2	—	87	—

Wartość kuponu bieżącego od oblięi Skar. rs. 1 k. 33 1/2
.. od Listów Zastawn. III-go Okręsu k. 6 1/2

KURSA TELEGRAFICZNE.

z Berlina z dnia 2 lutego.

	złda-	plawo
	ja	
6ta Polcyzka Rosyjska	—	92
6ta „	—	98
Oblięi Skarbowe 4 1/2	—	83 1/4
Listy zastawn 4 1/2	—	90 1/2
Bilety Banku Polskiego.	—	90 3/4
Wekle na Warszawę	—	89 1/2
„ Petersburg 3 tygodniowy	—	100
„ Londyn 3 miesięczny	—	—
„ Paryż 2 „	—	—
„ Hamburg 2 „	—	—
„ Wiedeń 2 „	—	—
Zyto na targu	—	86 1/2
„ na dostawę późniejszą	—	86 3/4
„	—	43 3/4
w Paryżu.		
Renta 3% bez kuponu	—	69 90
Akceje kredytu rachomego	—	11 78

Liverpool, 31 Stycznia. Dzisiaj sprzedano 5,000 wańtuchów bawelny, po takich samych cenach jak wczoraj. — W ciągu tygodnia sprzedano 24,000 wańtuchów. Midaling Orleans 23, Upland 22 Fair Dholerah 17 do 17 1/2.

